

VISUOMENĖS INFORMAVIMO ETIKOS KOMISIJOS 2019 M. I PUSMEČIO VEIKLOS APŽVALGA

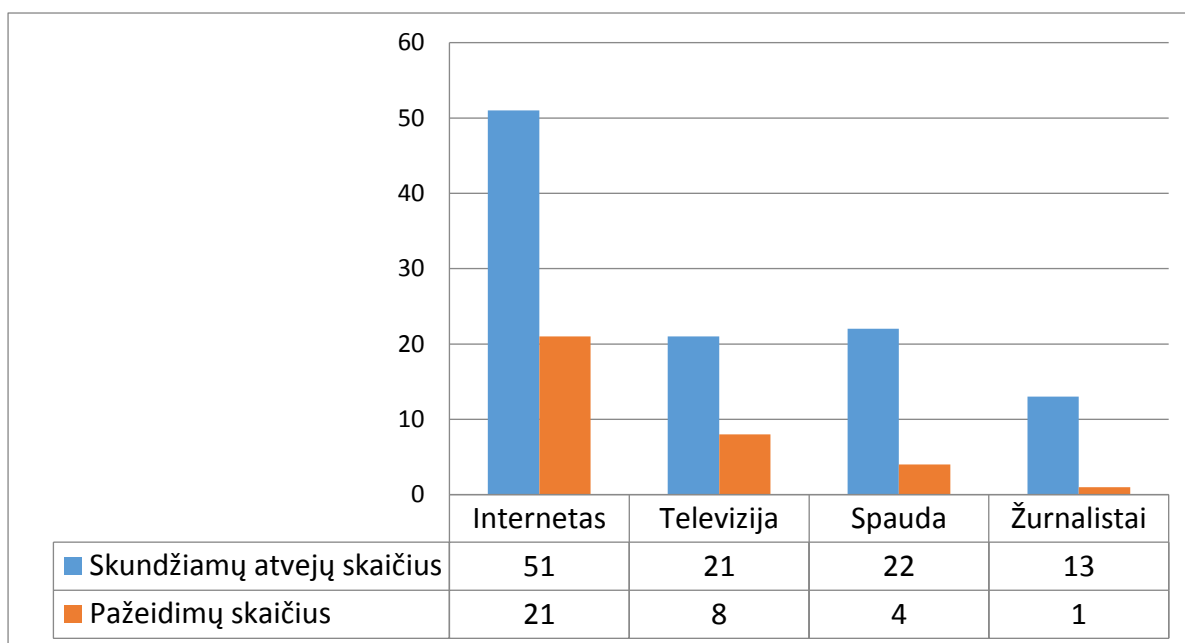
2019 m. pirmą pusmetį Visuomenės informavimo etikos komisija surengė 13 posėdžių. Išnagrinėti 76 skundai (į šį skaičių nepatenka skundai, kuriuos Komisija pradėjo nagrinėti, bet jų nagrinėjimą ar sprendimo priėmimą atidėjo).

Didžiausią dalį sudarė privačių asmenų skundai, iš jų privačių fizinių asmenų – 42, privačių juridinių asmenų – 9. Vieši juridiniai asmenys pateikė 20 skundų, vieši fiziniai asmenys – 5 skundus.

Iš viso išnagrinėti 107 skundžiami atvejai, iš jų: 51 interneto publikacija, 22 spaudos publikacijos, 21 televizijos programa ir 13 skundų dėl žurnalistų elgesio ar veiksmų.

Komisija priėmė 26 sprendimus dėl etikos pažeidimų, kuriais konstatavo, kad visuomenės informavimo etika buvo pažeista 21-oje interneto publikacijoje, 8-iose televizijos programose, 4-iose spaudos publikacijose. Neetišku pripažintas 1 žurnalisto elgesys.

Skundžiamų atvejų ir nustatytų pažeidimų skaičius

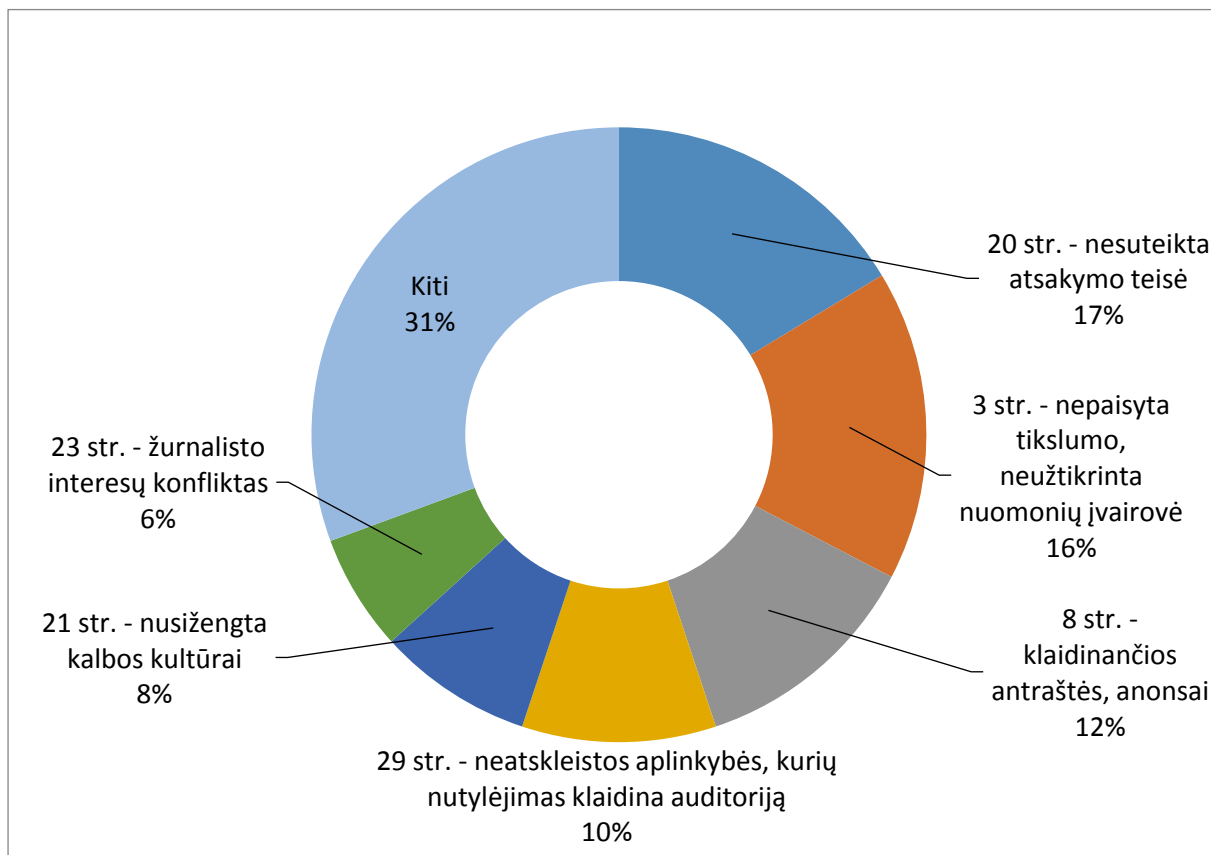

Visuomenės informavimo etikos principų neatitinkančiose publikacijose ir programose Etikos kodeksas pažeistas 49 kartus. Dažniausiai nustatyti šie pažeidimai: nesuteikta teisė atsakyti, pasiaiškinti (Kodekso 20 str.) – 17 proc.; žinios perteikiamos netiksliai, neužtikrinama nuomonių įvairovė (Kodekso 3 str.) – 16 proc.; klaidinančios antraštės, anonsai (Kodekso 8 str.) – 12 proc., autoriai nepaiso reikalavimo atskleisti ryšius ar aplinkybes, kurių nutylėjimas mažina teikiamos informacijos objektyvumą (Kodekso 29 str.) – 10 proc., nepaisoma kalbos kultūros

(Kodekso 21 str.) – 8 proc., žurnalistai užsiima veikla, kuri nesuderinama su jų profesija (Kodekso 23 str.) – 6 proc.

Per 2019 m. 6 mėnesius daugiausiai kartų peržeidusiais etiką pripažinti: VšĮ „Alytaus regioninė televizija“ (Dzūkijos TV) – 7 kartus, laisvaslaikrastis.lt – 4, ldiena.lt – 3 kartus.

Visuomenės informavimo etikos pažeidimų struktūra

Komisija nagrinėjo VRK prašymus pateikti nuomonę dėl galimai paslėptos politinės reklamos 12-oje spaudos, 8-iose interneto publikacijose ir 2-ose televizijos programose. Komisijos nuomone, paslėpta politinė reklama buvo skelbiama dviejose TV programose, vienoje interneto ir vienoje spaudos publikacijoje.

Komisija priėmė 16 individualių kreipimųsi į žiniasklaidos priemones ir žurnalistus.

Visuomenės informavimo etikos komisijos individualių kreipimųsi santrauka

Adresatas	Kreipimosi esmė (į ką atkreipti dėmesį)
„Anykštos redakcija“	Perteikiant nuomonę privalu atidžiai tikrinti faktus ir laikytis tikslumo
	Rašant apie viešųjų finansų panaudojimą itin svarbu tikslumas
„Diena Media News“	Svarbu tiksliai žinoti ir įvertinti asmens statusą, nes nuo to priklauso kritikos ribos
	Publikacijų antraštės turėtų atitikti pagrindinę publikacijų temą

„Lietuvos rytas“	Asmens duomenų skelbimas turi būti pagrįstas viešuoju interesu
UAB „Lrytas“	
UAB „Lietuvos ryto“ televizija	Nušviečiant visuomenei jautrias temas, būtina daugiau dėmesio skirti skleidžiamos informacijos tikslumui, faktams ir argumentams, bei susilaikyti nuo perdėto visuomenės bauginimo, skatinančio socialinę įtampą
TV3	Būtina itin atidžiai ir jautriai įvertinti viešai skelbiamą informaciją, ypač kai ši informacija yra susijusi su sveikata ir (ar) joje atsiliepiama apie asmenis, kuriais domisi ir seka jaunimas. Patikslinus internete paskelbtą informaciją, privalu nurodyti, jog kūrinys buvo pakeistas ir (ar) papildytas.
„TV pagalba“	Rengiant programas apie socialiai pažeidžiamus asmenis ir jų problemas, svarbu užtikrinti, kad dėl savo patiklumo ir (ar) nesuvokimo nenukentėtų patys programų herojai, taip pat nepiktnaudžiauti žmogiškąjį orumą galinčiais pažeisti vaizdais ir tinkamai užtikrinti šių asmenų teisę į privatų gyvenimą, net jei jie patys to neprašo
LRT	Žurnalistinių tyrimų medžiagą būtina perteikti itin profesionaliai, atidžiai ir rūpestingai tikrinti faktus, prioritetą teikti tikslumui, ypač vartojant sąvokas ir naudojant statistinius duomenis
„15min“	Rengiant publikacijas specializuotomis temomis ir kvestionuojant specialistų nuomonę, žurnalistui nepakanka remtis vien tik savo žiniomis ir (ar) nuomone; būtina pateikti ir nepriklausomų ekspertų vertinimus
	Patikslinus ir (ar) papildžius internete paskelbtą publikaciją, tikslinga ne tik pažymėti, kad publikacija buvo atnaujinta ir kada tai buvo padaryta, bet ir trumpai nurodyti šių atnaujinimų esmę (pvz., „papildyta komentarų“, „papildyta nauja informacija“, „informacija patikslinta“ ir pan.) ir pranešti apie tai publikacijos pradžioje ir tekste prie atitinkamų jos dalių.
„Joniškio dienos“	Visuomenės informavimo priemonėse reiškiamas asmenų kritika turi būti pagrįsta faktais, o kritikuojamiems asmenims turi būti suteikiama galimybė į kritiką atsakyti.
„Naujas rytas“	Skelbiant gyventojams svarbią ir viešąją interesą turinčią informaciją, itin svarbu nurodyti skelbiamos informacijos šaltinį ir tinkamai užtikrinti nuomonių įvairovę.

Komisija svarstė tris viešosios informacijos rengėjus ir skleidėjus dėl jų priskyrimo nuolat nesilaikančių visuomenės informavimo etikos žiniasklaidos priemonių kategorijai.

Už sistemingus visuomenės informavimo etikos pažeidimus Komisija priskyrė portalo *ldiena.lt* redakciją profesinės etikos nesilaikančių viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų kategorijai.

Komisija nepriskyrė UAB „Alfa Media“ ir VšĮ „Alytaus regioninė televizija“ (Dzūkijos TV) profesinės etikos nesilaikančių viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų

kategorijai. Komisija paskelbė viešus kreipimusis, akcentuodama portalo *alfa.lt* Alytaus regioninės televizijos problemas.

Per 2019 m. I pusmetį Komisija paskelbė keletą pareiškimų ir rekomendacijų: viešą pareiškimą dėl siūlomų Visuomenės informavimo įstatymo pataisų, nuomonę Dėl Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymo projekto, rekomendaciją „Pasiūlymai sprendžiant su politinėmis kampanijomis susijusias etikos problemas“.

Tobulinant Komisijos veiklą skundų nagrinėjimo srityje, patikslintas Darbo reglamentas atsižvelgiant į LVAT išaiškinimą, jog Komisijai išėjus už skundo ribų, privalu atsakovui duoti terminą papildomiems raštiškiems paaiškinimams pateikti.

2019 m. birželį Visuomenės informavimo etikos komisiją papildė naujas narys – Regioninių radijo stočių asociacijos atstovas. Komisija sudaro 8 nariai.

Bendradarbiavimo ir informavimo srityje įvyko Komisijos susitikimai su VLKK pirmininku A. Antanaičiu, LRT generaline direktore M. Garbačiauskaite-Budriene ir LRT skyrių atstovais bei žurnalistais, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Demokratiškos institucijų ir žmogaus teisių biuro žiniasklaidos analitiku P. Tesfamariam.

Komisijos nariai skaitė pranešimus: bendruose LŽS, VRK ir VIEK praktiniuose seminaruose „Rinkimai-2019: politikos ir žurnalistikos santykių ypatumai rinkimų metu“ Kaune (V. Trofimišinas) ir Klaipėdoje (V. Žukienė), LTOK, LŽS, LSŽF ir VIEK konferencijoje „Lytiškumo tendencijos Lietuvos žiniasklaidoje“ Druskininkuose (V. Žukienė).